

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ขอนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อสร้างสมการทำนายปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษา จำนวนผู้ร่วมงาน ระยะเวลาการประกอบอาชีพ ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ ความคาดหวังผลประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ การสนับสนุนจากภายนอก และการได้รับข้อมูลข่าวสาร จะมีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 500 ราย
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ R. V. Krejcie & D. W. Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 ราย
  - 1.3 วิธีการสุ่มใช้การสุ่มแบบอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น โดยการสุ่มแบบยกกลุ่มตามอำเภอ ในแต่ละอำเภอใช้การสุ่มอย่างง่าย
  - 1.4 ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษา จำนวนผู้ร่วมงาน ระยะเวลาการประกอบอาชีพ ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ ความคาดหวังประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ การสนับสนุน

จากภายนอก และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม ได้แก่ มูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นหลักในการในการสร้างเครื่องมือ

3.2 ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างเครื่องมือ

3.3 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างเครื่องมือ

3.4 สร้างเครื่องมือให้คำถามครอบคลุมจุดมุ่งหมาย และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

โดยกำหนดประเด็นหลักเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ของเกษตรกร ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้าน อายุ การศึกษา จำนวนผู้ร่วมงาน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ เป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ และความคาดหวังผลประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภายนอก และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร เป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เป็นคำถามแบบปลายเปิดสำหรับเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง

3.5 นำเครื่องมือไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหา และความถูกต้อง

3.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบ และแนะนำประเด็นในเครื่องมือ โดยใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) จำนวน 5 ท่าน โดยตัดข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.40 ออก และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00

3.7 ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.8 นำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับเกษตรกรผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์ของความคงที่ภายในตามวิธีการของ Cronbach โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) = 0.81 ความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์สูง แล้วนำไปพิจารณากรรมการที่ปรึกษาเพื่อแก้ไข ปรับปรุงให้สมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานกับส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัย
3. ตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลที่เก็บรวบรวมให้ครบถ้วนสมบูรณ์
4. นำข้อมูลมาทำการสังเคราะห์ โดยแปรงข้อมูลให้เป็นรหัสตัวเลข เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของประชากรที่ศึกษา เช่น อายุ ระดับการศึกษา จำนวนผู้ร่วมงาน ระยะเวลาการประกอบอาชีพ ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ ความคาดหวังผลประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ การส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอก การได้รับข้อมูลข่าวสาร มูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การทดสอบสมมุติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการหาสมการพยากรณ์ตัวแปรตาม (Y) โดยเลือกตัวแปรอิสระ (X) ที่มีผลต่อตัวแปรตาม (Y) หรือมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร และสถิติทดสอบเงื่อนไขวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา ครั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ การศึกษาสภาพ ปัจจัย ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป คือ ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 77.40 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 67.7 มีจำนวนผู้ร่วมงาน 1 - 3 คน ร้อยละ 65.90 ใช้ระยะเวลาในการประกอบอาชีพระหว่าง 1 - 10 ปี ร้อยละ 73.70

2. ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ และความคาดหวังประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้

2.1 ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการช่วยในการอนุรักษ์ดิน/น้ำ ด้านการทำลายป่าเป็นสาเหตุของภัยธรรมชาติ และด้านการเพาะชำช่วยทำให้เพิ่มพื้นที่ป่า มีความตระหนักอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการอนุรักษ์ทุกคนต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผู้ทำลายป่าสมควรได้รับโทษอย่างหนัก การพัฒนาต้องคำนึงถึงคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งของปัจจัยสี่ ด้านการเปิดโอกาสเข้าร่วมในการอนุรักษ์ทุกระดับ และมีการถ่ายทอดความรู้การอนุรักษ์อย่างทั่วถึง มีความตระหนักอยู่ในระดับมาก

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านทำเลที่ตั้งแปลงเพาะชำ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเมล็ดและกิ่งพันธุ์ดี การวางแผนให้เหมาะสมกับฤดูกาล การปรับปรุงดิน การย้ายชำ ที่มา/เวลาจัดเก็บพันธุ์ไม้ การดูแลบำรุงรักษา การทำกล้าไม้ให้แกร่ง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.3 ความคาดหวังประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านเพิ่มจำนวนต้นไม้และพื้นที่ป่า ด้านแก้ไขปัญหาการว่างงาน ความรู้ประสบการณ์มากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ฐานะครอบครัวดีขึ้น มีความคาดหวังประโยชน์อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านเป็นที่ยอมรับในชุมชน และด้านติดต่อประสานงานได้สะดวกขึ้น มีความคาดหวังประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านได้รับการแนะนำเทคนิควิชาการ และด้านได้รับการช่วยเหลือทางการเงินทุนเมล็ดพันธุ์ มีความคาดหวังประโยชน์อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

3. การส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอก และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

3.1 การส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอกของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านผู้ซื้อจากภายนอกชุมชน มีการสนับสนุนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านมีประสบการณ์เคยทำมาเป็นเวลานาน โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า มีแหล่งเงินทุน และด้านเรียนรู้จากหน่วยงานป่าไม้ มีการสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง และ

ด้านได้รับการฝึกอบรม ได้รับคำแนะนำเทคนิค/การจัดการ/การตลาด การส่งเสริมอาชีพ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และด้านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต มีการสนับสนุน อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

3.2 การได้รับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านพบปะแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน มีการได้รับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านโทรทัศน์ มีการได้รับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง และด้านหนังสือพิมพ์ วิทยุ วารสาร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ข่าวสารทางราชการ การประชุมในหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หอกระจายข่าว อินเทอร์เน็ต และจดหมายข่าว มีการได้รับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

4. ข้อมูลมูลค่ารวมของผลผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในปี พ.ศ. 2550 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับมูลค่ารวมผลผลิตกล้วยไม้ น้อยกว่า 1 ล้านบาท ร้อยละ 90.30 รองลงมา มีระดับมูลค่ารวมผลผลิตกล้วยไม้ 1.00 - 1.99 ล้านบาท ร้อยละ 6.00 และน้อยที่สุด ที่ระดับมูลค่ารวมผลผลิตกล้วยไม้ 2.00 - 2.99 ล้านบาท ร้อยละ 0.90 ตามลำดับ

5. ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

5.1 ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่าง จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านปัจจัยการผลิต แกลบเผาหายากราคาแพง ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ราคาแพง ร้อยละ 94.00 หน้าดินหายากราคาแพง ร้อยละ 92.60 แหล่งเงินทุน ร้อยละ 61.80 แหล่งน้ำไม่พอเพียง ร้อยละ 43.80 และที่ดินที่ตั้งแปลงเพาะชำมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 31.80 สำหรับปัญหา อุปสรรค ด้านผลผลิต การตลาด การขนส่ง และอื่นๆ พบว่า ด้านเกิดการแข่งขัน มีการต่อรองสูง ทำให้ราคาตกต่ำ ร้อยละ 93.50 ค่าขนส่งสูงเนื่องมาจากราคาน้ำมัน ร้อยละ 71.00 โรคพืช ร้อยละ 44.70 แมลงศัตรูพืช ร้อยละ 41.90 และผลผลิตต่ำกว่าทุน ร้อยละ 1.40 ตามลำดับ

5.2 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพาะชำกล้วยไม้ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านควรถือหาแหล่งเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 98.60 ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพาะชำกล้วยไม้ ร้อยละ 98.20 ส่งเสริมอาชีพการปลูกป่า ร้อยละ 97.70 ควบคุมราคาปุ๋ยเคมี/ยาปราบศัตรูพืช จัดหาแหล่งข้อมูล การจัดการ/การตลาดให้ทันสมัย ร้อยละ 97.20 ฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพปลูกป่า/เพาะชำกล้วยไม้ ร้อยละ 91.2 และสนับสนุนงบประมาณในการปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ ร้อยละ 88.00 ตามลำดับ

6. การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้วยไม้ โดยการหาตัวแปรอิสระที่ดีในการพยากรณ์มูลค่ารวมผลผลิตกล้วยไม้ เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่า ระยะเวลาการประกอบอาชีพ (X_4) จำนวนผู้ร่วมงาน (X_3) และอายุของเกษตรกร มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้วยไม้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีผลทางบวก ได้แก่ ระยะเวลาการประกอบอาชีพ จำนวนผู้ร่วมงาน ส่วนตัวแปรอิสระที่มีผลทางลบ ได้แก่

อายุของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ = 8.28, 0.28 และ - 1.20 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปมาตรฐาน = 0.51, 0.43 และ - 0.15 ตามลำดับ มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ = 0.70 มีค่าอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 50.00 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ = 0.21 และค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ = - 0.99 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกรในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = - 0.99 + 8.28X_4 + 0.28X_3 - 1.20X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z} = 0.51X_4 + 0.43X_3 - 0.15X_1$$

จากสมการพยากรณ์มูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ เมื่อทราบระยะเวลาการประกอบอาชีพ จำนวนผู้ร่วมงาน อายุของเกษตรกร มีระดับความสัมพันธ์ร้อยละ 70.00 โดยมีระยะเวลาการประกอบอาชีพเป็นปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้มากที่สุด รองลงมาเป็นจำนวนผู้ร่วมงาน และอายุของเกษตรกร ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะนำมาอภิปราย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่า มี 3 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์มูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร คือ ระยะเวลาการประกอบอาชีพ (X_4) จำนวนผู้ร่วมงาน (X_3) และอายุของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่มีผลต่อมูลค่ารวมผลผลิตกล้าไม้ ได้แก่ การศึกษา (X_2) ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ (X_5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ (X_6) ความคาดหวังประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ (X_7) การสนับสนุนจากภายนอก (X_8) และการได้รับข้อมูลข่าวสาร (X_9) ขอนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ระยะเวลาการประกอบอาชีพมีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกรจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพระหว่าง 1 – 10 ปี ร้อยละ 73.70 และน้อยที่สุดระดับระยะเวลาการประกอบอาชีพ 21 - 30 ปี ร้อยละ 2.80 แสดงว่า การเพาะชำกล้าไม้โดยใช้เวลาดำเนินการมาเป็นเวลาหลายปี ทำให้เกษตรกรมีความรู้ประสบการณ์ มีความชำนาญในการประกอบอาชีพ เข้าใจถึงความต้องการตามธรรมชาติของพันธุ์ไม้ การบริหารจัดการ การตลาดได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ : ศึกษากรณีบริษัท วิทยากรบินแห่ง

ประเทศไทย จำกัด (รัฐกร เลิศไกร, 2540 : บทคัดย่อ) พบว่า จำนวนปีที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงาน การศึกษาการจัดการป่าชุมชน บ้านป่าลัน หมู่ 5 ตำบลปงน้อย กิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย (สมพร พิมสาร, 2549 : บทคัดย่อ) พบว่าประสบการณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการป่าชุมชนของประชาชน และการศึกษารูปแบบการป้องกันรักษาป่าภายใต้โครงการจัดการป่าไม้แบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาในพื้นที่ Bharuch District, อินเดีย (Tiwari, D D., 1994 : บทคัดย่อ) พบว่า จำนวนปีที่ร่วมเป็นองค์กรเครือข่าย มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการมีส่วนร่วมจัดการป่าไม้ของประชาชน

จำนวนผู้ร่วมงานมีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ร่วมงาน 1 - 3 คน ร้อยละ 65.90 รองลงมา มีระดับผู้ร่วมงาน 4 - 6 คน จำนวน 69 คน ร้อยละ 31.80 และน้อยที่สุดระดับผู้ร่วมงาน 7 - 9 คน จำนวน 5 คน ร้อยละ 2.30 แสดงว่า จำนวนผู้ร่วมงาน มีผลต่อการเพิ่มปริมาณ และคุณภาพผลผลิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การขนส่ง การตลาด สอดคล้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภอมกอยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ (นรินทร์ กาญจนพฤกษ์, 2542 : บทคัดย่อ) พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชนบ้านยางห้วยยะอู อำเภอมะสอ จังหวัดตาก (กฤษฎา เล็กมณี, 2549 : บทคัดย่อ) พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชน การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา (ปนัดดา สุขเกษม, 2550 : บทคัดย่อ) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ และการศึกษาของ Tiwari, D D. พบว่าจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการมีส่วนร่วมจัดการ ป่าไม้

อายุของเกษตรกรมีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31 - 60 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยทำงาน มีความรับผิดชอบสูง แสดงว่า อายุ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ประสบการณ์ การลองผิดลองถูก สังคมทักษะ ความชำนาญ ในทางกลับกัน หากมีอายุมากเกินไปหรือน้อยเกินไป อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานที่ต้องใช้สมอง กำลังร่างกาย หรือการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัฐกร เลิศไกร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการออมกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของพนักงานบริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดสุโขทัย (สุเกียรติ์ ด่านพิชญพันธ์, 2547 : บทคัดย่อ) พบว่า อายุของเกษตรกร มีผลต่อการดำเนินการตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร และการศึกษาของ มณีกาญจน์ ตรีโรจน์พร, สาริต ชูติกุล และรัชชัย ช่อนยนต์ (2549 : บทคัดย่อ) พบว่าอายุ

มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดน่าน

การศึกษาไม่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรป่าชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านท่าวังไทร ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ของศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรป่าชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน การศึกษาของ นรินทร์ กาญจนพฤกษ์ พบว่า การศึกษาไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ การศึกษาของ กฤษฎา เล็กมณี พบว่าระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Tiwari, D D. พบว่า จำนวนผู้ไม่ได้รับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการมีส่วนร่วมจัดการป่าไม้ การศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดเชียงใหม่ในการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนของ วีระพล ทองมา, นวนจันทร์ ทองมา และระดาพร ทองมา (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความพึงพอใจต่อหลักการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่น การศึกษาของ สมพร พิมสาร พบว่า การศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ การศึกษาของ มณีกาญจน์ ตรีโรจน์พร, สาธิต ชูติกุล และธวัชชัย ช่อนยนต์ พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ จากการศึกษา พบว่า ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ พบว่า ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2548 : 7) กล่าวว่า การอนุรักษ์หมายถึง การสงวนรักษาซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าและหายาก หรือหมายถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยาวนานที่สุด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างชาญฉลาด เพื่อเกิดประโยชน์กับมนุษย์และสิ่งมีชีวิตมากที่สุด ยาวนานที่สุด โดยให้มีการ หมดเปลืองและสูญเสีย น้อยที่สุด รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ มีการใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ (2548 : 14 -15) กล่าวถึงการอนุรักษ์ว่า หมายถึง การเก็บรักษา การถนอม ผลิต และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกออกเป็น 2 มาตรการ คือ 1) มาตรการทางด้านอนุรักษ์โดยตรง คือ วิธีการปฏิบัติต่อทรัพยากรโดยตรง ได้แก่การบูรณะหรือให้กลับฟื้นตัว การถนอม การปรับปรุงของเดิมให้มีสภาพดีกว่าธรรมชาติ การผลิตและการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ปกติ

และลดการสูญเสีย การนำสิ่งอื่นมาใช้แทน การสำรวจและค้นหาคุณภาพของทรัพยากรและนำมาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมให้มากที่สุด 2) มาตรการทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ให้การศึกษา สร้างทัศนคติให้เห็นคุณค่าตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ และการใช้มาตรการทางกฎหมาย และได้กล่าวถึงวิธีการอนุรักษ์พันธุ์พืช คือ 1) การอนุรักษ์แบบธนาคารพันธุกรรม (Gene Bank) 2) การอนุรักษ์ในแปลงรวมพันธุ์ (Field Collection) 3) การเก็บรักษาในพื้นที่เดิม (*In situ conservation*) ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2543 : 45, 349) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต การฟื้นฟูชนบท ลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองปัจจัยการผลิต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การให้สิทธิอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชน เป็นการพัฒนาที่สามารถพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของวันนี้ ให้ดำรงอยู่อย่างยาวนานไปถึงอนาคต เพื่อสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง โดยไม่ละเลยชีวิตความเป็นอยู่ของคนรุ่นปัจจุบัน โดยมีพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ให้ความสำคัญสูงสุดแก่สิ่งแวดล้อม 2) ขยายมิติเวลาไปสู่อนาคต 3) เน้นหนักในเรื่องความยุติธรรม โดยครอบคลุมเป้าหมายความยั่งยืนทางนิเวศ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ (2544 : 338) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การให้สิทธิอย่างเท่าเทียมกันแก่คนในรุ่นปัจจุบัน และคนรุ่นใหม่ในอนาคต ที่จะได้รับประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ รวมถึงความยั่งยืนทั้งระบบนิเวศ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ไปพร้อมๆ กัน โดยการทำให้ทรัพย์สินทุน 4 ประเภท ดังนี้ คือ ทุนธรรมชาติ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ และทุนฝีมือมนุษย์ อย่างน้อยอย่างหนึ่งหรือควรจะต้องเพิ่มขึ้นในอนาคต และไม่สอดคล้องกับแนวคิดแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2542 : 9) กล่าวถึงปรัชญาการพัฒนา ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า หมายถึง เศรษฐกิจความเป็นอยู่แบบพออยู่พอกิน การผลิตอาหารหรือสินค้าเพียงพอแก่การบริโภค บนพื้นฐานของการประหยัด หากมีเหลือเกินความต้องการจึงนำออกขายเพื่อสร้างรายได้ โดยรวมพลังเป็นกลุ่ม และหากพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตได้จนถึงขั้นแข่งขันกับต่างประเทศได้ ก็ให้นำออกขายในตลาดโลก ด้วยการสร้างเครือข่ายกับภาคการผลิตอื่นๆ โดยมีนัยสำคัญของแนวคิดอยู่ที่ “การพึ่งตนเอง การรวมกลุ่ม การมีเมตตาเอื้ออาทรและสามัคคี” ซึ่งจำเป็นต้องมีความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ 1) พอเพียงสำหรับทุกคน 2) จิตใจพอเพียง รักและเอื้ออาทรคนอื่น 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพ และ ทำมาหากินได้ ได้ทั้งอาหาร สิ่งแวดล้อม และรายได้ 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน ปัญหาสิ่งแวดล้อมฯ 5) ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง 6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตมาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมี

ความมั่นคง 7) มีความมั่นคงพอเพียง ไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงแบบผันผวนรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพจิต เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทางสายกลางที่เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การศึกษาของ นรินทร์ กาญจนพฤษ (2542 : บทคัดย่อ) เสนอแนะว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ ควรมีการส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ การจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน การฝึกอบรมเสริมความรู้ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต และการประชาสัมพันธ์ด้านการอนุรักษ์ ป่าไม้ให้มากขึ้นและต่อเนื่อง การศึกษาการบริหารจัดการป่าไม้แบบมีส่วนร่วมของ Ingrid, J. Visseren - Hamakers. and Pieter, Glasbergen. (2007 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าไม้ เป็นหนึ่งในประเด็น ที่ได้รับความสนใจในยุคปัจจุบัน การตัดไม้ทำลายป่า และการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีข้อตกลงร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการป่าไม้ระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกฎ ข้อบังคับ ที่มีข้อจำกัดขาดความยืดหยุ่น อันเนื่องมาจากภาครัฐเป็นผู้กำหนด หากจะให้มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในระบบการบริหารจัดการป่าไม้อย่างแท้จริง การศึกษาการกระจายอำนาจ การจัดการป่าไม้และคุณภาพชีวิต : ทฤษฎีและการปฏิบัติของ Luca, Tacconi. (2007 : บทคัดย่อ) ได้นำเสนอรูปแบบการกระจายอำนาจเพื่อการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยพื้นฐานของชุมชน (Community Base Natural Resource Management (CBNRM)) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมควบคู่ไปกับการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยมาตรการทางการคลัง การสร้างกลไกในการตรวจสอบประเมินผล เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ให้กับประเทศต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ป่าไม้ในเขตไซรอน และ Tanvir, Ali. and others (2007 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลกระทบทางด้านการคลังจากการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ในพื้นที่ชนบท ในพื้นที่ตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศปากีสถาน กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ ควรส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมในชุมชนท้องถิ่น โดยการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงสถาบันทางสังคม เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พื้นฟูสภาพป่าของประชาชน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้ จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม้โดยรวม อยู่ในระดับมาก ไม่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ (2542 : 1 - 35) กล่าวถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพาะชำกล้าไม่ว่า วัสดุเพาะที่ใช้ได้ดีที่สุด คือ ดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำ และอากาศดี หากดินไม่เหมาะสมก็ต้องผสมสิ่งอื่นเข้าไปเพื่อเพิ่มคุณสมบัติของดินให้เหมาะสมแก่การเพาะชำ ซึ่งมีหลักพิจารณา คือ ทราย แกลบเผา เพื่อให้การระบายน้ำ

อากาศดี แกลบเผา เพื่อทำให้น้ำหนักเบาและเพิ่มความเป็นต่าง ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มธาตุอาหาร ทำให้ดินเกาะตัวกันและอุ้มน้ำในดินดีขึ้น ขุยมะพร้าว ชี้เลื่อย เพื่อเพิ่มการอุ้มน้ำ เป็นต้น ในทางกลับกันหากดินขาดความอุดมสมบูรณ์ หรือดินมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม การปรับปรุงดินโดยผสมวัสดุต่างๆ เข้าไปในปริมาณมาก จะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต ซึ่งจะส่งผลต่อการจำหน่ายผลผลิต ทำให้ได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ในทางปฏิบัติ ในสภาวะการณปัจจุบัน หน้าที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติมีอยู่น้อย ส่วนใหญ่เป็นดินที่ผ่านกระบวนการใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมาก่อน ผ่านการใช้ปุ๋ย สารเคมี ฯ ทำให้ดินเสื่อมสภาพ หน้าที่ดินมีชั้นความหนาแน่น ความลึกของหน้าดินอย่างมากไม่เกิน 1 ฟุต การนำดินมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่มาจากการขุดสระน้ำ ลอกคลอง การนำดินส่วนลึกจากหน้าดินปะปนมาในปริมาณที่มากกว่าหน้าดิน ทำให้ดินที่นำมาใช้ในการเพาะข้าวกล้าไม่มีความอุดมสมบูรณ์น้อยมาก ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาทางด้านปัญหาอุปสรรค พบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต เช่น หน้าที่ดิน และแกลบเผาหายาก ราคาแพง ความรู้ความเข้าใจด้านการบำรุงรักษา โดยการป้องกันกำจัด โรค แมลง ศัตรูพืช และวัชพืช ทำให้กล้าไม้ มีการเจริญเติบโตที่ดี มีลักษณะเหมาะสมแก่การนำไปปลูก ย่อมเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ส่วนความรู้ความเข้าใจด้านการวางแผน การดำเนินงานให้เหมาะสมกับลักษณะทางพันธุกรรม ฤดูกาล และความต้องการของตลาด เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเพาะข้าวกล้าไม้ สอดคล้องกับแนวคิดของกรมป่าไม้ กล่าวว่าการเพาะข้าวกล้าไม้ เป็นการจัดเตรียมกล้าไม้ เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า และการส่งเสริมราษฎรปลูกต้นไม้ ต้องมีการวางแผนงานเป็นขั้นตอน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ช่วงเวลาที่จะนำกล้าไม้ไปปลูกโดยทั่วไปจะอยู่ในช่วงฤดูฝน การเพาะข้าวกล้าไม้จะต้องมีเวลาพอให้กล้าไม้เติบโตได้ทัน กล้าไม้บางชนิดโตเร็ว บางชนิดโตช้า กล้าไม้โตเร็ว อายุเพียง 2 เดือน ก็ได้ขนาดปลูกได้ ไม้บางอย่างในช่วงเป็นกล้าไม้โตช้า อาจต้องเตรียมล่องหน้าหลายเดือน หรือเป็นกล้าค้ำปี ไม้บางชนิดเราไม่สามารถเก็บรักษาเมล็ดได้นาน จะต้องเผื่อรอให้เมล็ดแก่ และเมื่อเก็บเมล็ดแล้วต้องเพาะทันที ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ (2548 : 22 - 26) กล่าวว่ 1) การเพาะปลูก ต้องคำนึงถึงการคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด ดินอุดมสมบูรณ์ สภาพภูมิอากาศ ความชื้น แสงน้ำ ความลาดเอียง ความสูงจากระดับน้ำทะเล การระบายน้ำ อยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ 2) การคัดเลือกสายพันธุ์ คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ผลผลิตสูง ด้านทานโรคแมลง 3) วิธีการปลูก การเตรียมแปลงปลูก การปรับพื้นที่ การกำหนดระยะปลูกให้เหมาะสม การตัดแต่งอย่างถูกวิธีตามระยะเวลาที่เหมาะสม 4) การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การอารักขาพืช การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีทัต ภูนิยม (2548 : 9) กล่าวว่ จะต้องคำนึงถึง เรื่องการตลาด ที่มีการนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้ซื้อผู้ขาย มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตกล้าไม้ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ พบว่า

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานกลุ่มทอผ้า ตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก (ศุภสิทธิ์ ตีตะนา, 2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ความรู้ความเข้าใจในบทบาท มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมในการบริหารกลุ่มทอผ้า และการศึกษาของปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยาง จังหวัดระยอง (สุคนธ์ ท้วมมา, 2548 : บทคัดย่อ) พบว่าความรู้ความเข้าใจของสมาชิกกลุ่มมีผลต่อการปรับปรุงคุณภาพยาง

ความคาดหวังประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ จากการศึกษา พบว่า ความคาดหวังประโยชน์จากการเพาะชำกล้าไม้ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับมาก ไม่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของ นรินทร์ กาญจนพฤกษ์ พบว่า ความคาดหวังผลประโยชน์ตอบแทนไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Victor H. Vroom, 1972 (อ้างถึงใน ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์, 2541 : 20) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ความต้องการเหตุผลในการที่จะทำการใดๆ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามที่ตนต้องการ หรือความคาดหวังเกิดจากคุณค่าของสิ่งล่อใจ เช่น รางวัล เงิน สิ่งของที่จะได้รับ และสิ่งนั้นมีคุณค่าสำหรับเขา ประกอบกับมีความสามารถและมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ก็จะทำให้เกิดการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งตอบแทนนั้น ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของ Abraham Maslow. (1954 : 10 - 15) ได้เสนอคติฐาน 2 ประการ คือ 1) มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการเกิดขึ้นเสมอ 2) ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะคล้ายกันไปทุกวัฒนธรรม ความต้องการของมนุษย์ แบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ความต้องการด้านสรีระ เช่น การกิน อยู่ ความสุขสบายทางกายทั้งปวง 2) ความต้องการสวัสดิภาพ เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) ความต้องการความรัก ความเข้าใจ 4) ความต้องการความนิยมยกย่องนับถือในตนเอง 5) ความต้องการความสำเร็จ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคาดหวังผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน การศึกษาของ กฤษณา เล็กมณี (2549 : บทคัดย่อ) พบว่าการได้รับผลประโยชน์จากป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาป่าชุมชน การศึกษาของ ศุภสิทธิ์ ตีตะนา (2548 : บทคัดย่อ) พบว่าการได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารกลุ่มทอผ้า และ การศึกษาของ Tiwari, D D. พบว่าความคาดหวังที่จะได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มีผลต่อความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการพื้นที่ป่าไม้

การสนับสนุนจากภายนอก จากการศึกษา พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอกของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ พบว่า การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภายนอก มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

การศึกษาของ กฤษณา เล็กมณี พบว่าการได้รับการฝึกอบรมด้านป่าไม้มีผลต่อการพัฒนาป่าชุมชน การศึกษาของ ศุภสิทธิ์ ต๊ะนา พบว่าการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารกลุ่มทอผ้า และการศึกษาของ ปนัดดา สุขเกษม (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน และผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ

การได้รับข้อมูลข่าวสาร จากการศึกษา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ไม่มีผลต่อมูลค่ารวมของผลผลิตกล้าไม้ของเกษตรกร ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการติดต่อสื่อสารของ Roger, 1993 (อ้างถึงใน ศุภสิทธิ์ ต๊ะนา, 2548 : 45) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารสามารถเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนบุคลิก ทัศนคติ เกิดความตระหนักอันจะนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้มากขึ้น ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภสิทธิ์ ต๊ะนา พบว่า การได้รับข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของกลุ่มทอผ้า การศึกษาของวีระพล ทองมา, นวนจันทร์ ทองมา และ รดาพร ทองมา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสาย แผ่นพับ/แผ่นปลิว มีผลต่อความพึงพอใจในค่านิยมร่วมกันของสมาชิกในองค์กร การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการป่าชุมชนเขาชะอม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ (บำรุง แสงพันธ์ุ, 2545 : บทคัดย่อ) พบว่า การได้รับข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน การศึกษาของ นรินทร์ กาญจนพฤกษ์ พบว่าการรับรู้ข่าวสาร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การศึกษาของ ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ พบว่าการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรป่าชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนในทางกลับกันหากเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม การพบปะพูดคุยกันภายในกลุ่มเพื่อนบ้าน อาจสื่อความหมายในทางที่ผิด เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร โดยการยึดถือการประพฤติ ปฏิบัติตามความเชื่อ หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดการเลียนแบบการผลิตผลผลิตบางอย่างจึงมากเกินความต้องการ เกิดการแข่งขันในการจำหน่าย ทำให้ผลผลิตราคาตกต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านปัญหาอุปสรรค พบว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เกิดการแข่งขัน มีการต่อรองสูง ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ คิดเป็นร้อยละ 93.50

ข้อเสนอแนะ

การศึกษารั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา อุปสรรคและความต้องการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ ได้แก่ ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมีปราบศัตรูพืช แกลบเผา หนาดิน หายากราคาแพง ปัญหาด้านการขาดแหล่งเงินทุน ปัญหาแหล่งน้ำ และที่ดินไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาอุปสรรคด้านผลผลิต การตลาด การขนส่ง และอื่นๆ พบว่า มีการแข่งขัน การต่อรองสูง ทำให้ราคาตกต่ำ ค่าขนส่งสูง ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช และ

ผลผลิตต่ำกว่าทุน ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพการเพาะชำกล้าไม้ ได้แก่ ควรจัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพาะชำกล้าไม้ การปลูกป่า ควบคุมราคาปุ๋ย สารเคมีปราบศัตรูพืช จัดหาแหล่งข้อมูลการจัดการ การตลาดให้ทันสมัย ฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพาะชำกล้าไม้ การปลูกป่า และควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการปลูกป่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ จากข้อมูลปัญหาอุปสรรค และความต้องการดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป เกษตรกรควรมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพาะชำกล้าไม้ บนพื้นฐานของความสมัครใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านเงินทุน ปัจจัยการผลิต แรงงาน และการตลาด โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่เป็นการยอมรับภายในกลุ่ม จัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานแนวคิด และผลประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามกฎกติกา กำกับดูแลการใช้ทรัพย์สินรวม ประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ พัฒนาชุมชน เกษตร ป่าไม้ พัฒนาที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา เป็นต้น เพื่อขอรับการสนับสนุนทางด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ การแนะนำทางเทคนิค วิชาการ เทคโนโลยีที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ สารสกัดชีวภาพ การใช้วัสดุท้องถิ่นทดแทนการใช้สารเคมี การจัดหาเมล็ดพันธุ์ กิ่งพันธุ์ วัสดุปรับสภาพดิน การจัดการ และการตลาด ฯ เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และสภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับภาครัฐ ควรส่งเสริมสนับสนุนอาชีพการเพาะชำกล้าไม้ การปลูกสร้างสวนป่า โดยการจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ การบริหารจัดการ การตลาด ให้เหมาะสมกลมกลืนกับบริบทชุมชน ทั้งในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ส่งเสริมอุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้ เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษ การผลิตเชื้อเพลิงโดยใช้พลังงานชีวมวล การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หรือสารสกัดชีวภาพจากพันธุ์พืชที่อยู่ในชุมชน ให้เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ประเทศอย่างทั่วถึง ควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารการจัดการ การตลาด อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพาะชำกล้าไม้ เพื่อกำหนดแนวทาง พัฒนารูปแบบการจัดตั้งกลุ่มให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการ บริบทชุมชนทั้งในด้านสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยม

ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับต้นทุนการผลิต เพื่อกำหนดราคาจำหน่ายที่เหมาะสม การจัดตั้งองค์กรชาวบ้าน กองทุนรวม สร้างเครือข่าย กับภาคธุรกิจอื่น การกำหนดกฎ ระเบียบ กติการ่วมเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานของกลุ่ม โดยให้ความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ความต้องการของตลาด สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามัคคี ช่วยเหลือ เกื้อกูล เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ศึกษาวิจัยทางด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช การเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ พันธุวิศวกรรม เพื่อให้ได้สายพันธุ์พืชที่ดี ขยายพันธุ์ได้ง่ายขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนต้นไม้ ที่มีความแข็งแรงทนทาน ปรับตัวได้ดีกับสภาพสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ มีคุณสมบัติเหมาะสม กับความต้องการ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการปลูกสร้างสวนป่า การศึกษาทางด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้ เช่น การทำสารสกัดชีวภาพ จากพันธุ์ไม้ในท้องถิ่น การผลิตเยื่อกระดาษ และเชื้อเพลิงจากพันธุ์ไม้ชนิดใหม่ๆ เป็นต้น